

Houten, 15 januari 2024

Geachte mijnheer Plasterk,

Bestaanszekerheid is met recht een van de voornaamste topics geweest van afgelopen verkiezingen. De onzekerheid rondom Corona in combinatie met de sterk stijgende prijzen na de Russische inval in Oekraïne, heeft Nederland wakker geschud. We leven in onzekere tijden, waarbij iedereen terecht kan komen bij de Voedselbank. We weten dat van alle mensen die onder de armoedegrens leven, zo'n 400.000 mensen voedsel nood hebben. Onder hen bevinden zich 230.000 kinderen (7,1% van alle kinderen in Nederland!). Dat is een groep kinderen zo groot als het aantal inwoners van de stad Groningen. In totaal doen op dit moment 43.000 gezinnen een beroep op de voedselbanken; bekend is dat ca. 60.000 huishoudens nog onvoldoende in beeld zijn.

Bij de Nederlandse voedselbanken¹ werken elke week duizenden vrijwilligers hard om deze mensen van noodhulp te voorzien. Tegelijkertijd loopt onze organisatie tegen haar grenzen op. De komende tien jaar verwachten we dat door succesvolle anti-verspillingsinitiatieven (essentiële) voedseldonaties fors teruglopen en vrijwilligers steeds moeilijker te vinden zijn in een krappe arbeidsmarkt. Vandaar dat de voedselbanken in december al de noodklok luiden.

Een kabinet dat mensen weer op 1 zet, doet er daarom verstandig aan om de volgende maatregelen te nemen:

1. Zet de herijking van het sociaal minimum snel door;
2. Stel een minister van Armoedebeleid aan die met structurele, ministerie-overstijgende aanpak de armoede in Nederland terugdringt;
3. Versterk de positie van kinderen, bijvoorbeeld als ouders niet willen of kunnen voorzien in hun zorgplicht;
4. Zorg voor een betrouwbare en begrijpelijke overheid om fouten en vermeende fraude te voorkomen;
5. Maak in de Participatiewet ruimte voor solidariteit en menselijkheid;
6. Voorkom onnodige voedselverspilling door grote voedingsbedrijven te laten rapporteren hoeveel ton voedsel verloren gaat.

AD 1. Zet herijking van het sociaal minimum door

Het rapport 'Een zeker bestaan' van de Commissie Sociaal Minimum laat zien dat als er niets verandert, mensen met een laag inkomen de komende jaren tot honderden euro's per maand tekortkomen. De Commissie bepleit dan ook dit probleem zo snel mogelijk op te lossen omdat de gevolgen ingrijpend zijn, zowel financieel als mentaal. Helaas heeft de val van het afgelopen kabinet ertoe geleid dat deze herijking tot na de verkiezingen is uitgesteld. Om ervoor te zorgen dat alle Nederlanders mee kunnen doen en niet in constante stress hoeven te leven, is het belangrijk om deze herijking op korte termijn plaats te laten vinden. Van belang is vooral dat deze herijking leidt tot structurele maatregelen en daarnaast een goed beeld geeft van het aantal mensen in voedselnoodhulp.

AD 2: Zorg voor een gecoördineerde aanpak en een minister van Armoedebeleid als gesprekspartner

Alleen het verhogen van het besteedbaar inkomen of het verlagen van de BTW op boodschappen is niet voldoende. Het hele stelsel van het sociaal minimum moet voorspelbaarder en toegankelijker worden zodat huishoudens daadwerkelijk gebruik maken van de voorzieningen waar zij recht op hebben. Dat vraagt een gecoördineerde aanpak over verschillende ministeries en beleidsterreinen heen en goede samenwerking met het maatschappelijk middenveld. Daarom vragen we om ook in het nieuwe kabinet een minister voor Armoedebeleid aan te stellen met de volgende verantwoordelijkheden:

- het terugdringen van het aantal mensen dat onder de armoedegrens leeft;
- het verminderen van de regeldruk waarmee mensen te maken hebben;
- uitdrukking geven aan het feit dat primaire verantwoordelijkheid van bestaanszekerheid bij de overheid ligt en voedselbanken alleen tijdelijke noodhulp geven.

AD 3: Versterk de positie van kinderen

Het versterken van de inkomenspositie van gezinnen met kinderen kan voorkomen dat vele duizenden kinderen opgroeien in een omgeving van olopende schulden, eenzaamheid en (mentale) gezondheidsproblemen. Een wettelijk recht op basisvoorzieningen voor kinderen kan voorkomen dat zij slachtoffer worden, wanneer ouders hier niet in kunnen of willen voorzien. De voorstellen van de Commissie Sociaal minimum om de leefsituatie van kinderen te verbeteren zijn een eerste stap in de goede richting om dit doel te bereiken.

AD 4: Minder uitkeringsfraude begint bij een betrouwbare overheid

Sinds de Toeslagenaffaire is het vertrouwen in de overheid, zeker bij mensen die gebruik maken van ons sociale vangnet laag. Voedselbanken zien wekelijks mensen die bang zijn gekort te worden op uitkeringen omdat ze een voedselondersteuning aannemen of zelfs daardoor niet naar voedselbanken toekomen en daarmee onder onze radar verdwijnen. Door beter te communiceren – en transparanter te maken waar iemand wel of niet recht op heeft en welke voorwaarden daaraan verbonden zijn – kunnen veel potentiële fraudezaken voorkomen worden en ervoor zorgen dat mensen die het echt nodig hebben zonder vrees van onze hulp gebruik kunnen maken.

AD 5: Hervorm de Participatiewet

Een ander belangrijk aandachtspunt is hervorming van de Participatiewet door te zorgen dat er ruimte is voor barmhartigheid van Nederlanders die elkaar willen helpen. Bijvoorbeeld met een tas boodschappen. Tevens is het zaak dat het Rijk haast maakt om de overheidsfout op te lossen rondom fiscale regels voor eenverdieners waardoor circa 10.000 gezinnen geen toeslagen krijgen, terwijl ze hier wel recht op hebben. Een noodregeling vanuit de bijzondere bijstand is essentieel om te voorkomen dat zij tot ten minste 2028 structureel afhankelijk zijn van voedselbanken. Dit raakt in het in het bijzonder mensen die net rond het sociaal minimum zitten. Zij kunnen simpelweg niet jaren wachten.

AD 6: Voorkom voedselverspilling door kansen ter voorkoming transparant te maken

Hoewel Stichting Samen Tegen Voedselverspilling recent bekendmaakte dat Nederland op koers is om voedselverspilling in 2030 te halveren, gaat nog steeds bijna 1/4^e van al het geproduceerde voedsel verloren. Dit leidt tot onnodige verspilling van grondstoffen, geld en energie, terwijl voedselbanken deze voedingsmiddelen goed kunnen gebruiken. Om grote bedrijven aan te moedigen om verspilling tegen te gaan en transparant te maken welke partijen voedselbanken kunnen benaderen voor samenwerkingen, vragen we om met het ingaan van de Europese CSRD wetgeving vanaf 2025, het rapporteren over voedselverspilling voor grote voedingsbedrijven verplicht te maken.

Tot slot

Het is onze overtuiging dat een samenleving waarin iedereen toegang heeft tot voldoende voedsel en voedselverspilling wordt tegengegaan, niet alleen moreel juist is maar ook bijdraagt aan sociale stabiliteit en economische groei. Voedselbanken Nederland staat dan ook klaar om – al dan niet gezamenlijk met andere maatschappelijke organisaties - met de overheid samen te werken om deze doelen te bereiken. Wij wensen u veel wijsheid in de komende formatie en kijken uit naar een constructieve dialoog om de honderdduizenden Nederlanders die leven onder de armoedegrens verder te helpen.

Hoogachtend namens onze klanten,

Henk Staghouwer
Voorzitter Voedselbanken Nederland

---

¹ Voedselbanken Nederland is een vereniging van alle voedselbanken in Nederland, die direct hulp bieden aan mensen die het echt nodig hebben en zich daarmee in de haarvaten van de samenleving begeven en zo weten wat er omgaat bij hun kwetsbare doelgroep.